

Småföretags- barometern

Jönköpings län

Juni 2021

Ett samarbete mellan:

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

INNEHÅLL

Om Småföretagsbarometern	3
Nettotal och konjunkturindikatorn	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Jönköpings län	4
Konjunkturutvecklingen i Sverige och näringslivet i Jönköpings län	5
Näringslivet i Jönköpings län	6
Småföretagsbarometern – Jönköpings län	7
Konjunkturindikatorn	7
Sysselsättning	9
Omsättning	12
Lönsamhetsutvecklingen	13
Expansionsutsikter och hinder för expansion	15
Slutsatser	17

OM SMÅFÖRETAGSBAROMETERN

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar på utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företag i det privata näringslivet med 1–49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp geografiskt så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och insikten kring de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Sparbankernas
Riksförbund

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a. Ja/nej
- b. Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator baseras på **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än noll betyder kontraktion, medan ett värde över noll betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå.

Sedan adderas nettotalet för *syssetsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

SAMMANFATTNING AV KONJUNKTURLÄGET I JÖNKÖPINGS LÄN

- **Småföretagskonjunkturen** i Jönköpings län har fallit kraftigt under det senaste året och länet har sin lägsta konjunkturindikator sedan finanskrisen 2008 – 2009. Konjunkturen i länet har utvecklats svagare än rikssnittet under året som gått. Företagens prognoser för det kommande året är dock mycket optimistiska, med kraftig uppgång av konjunkturindikatorn.
- **Sysselsättningstillväxten** har minskat i Jönköpings län under det senaste året och länet har en negativ tillväxttakt. Detta innebär att det är en större andel företag som minskat sin personalstyrka under året som gått än andelen som utökat den. Sysselsättningsutvecklingen placerar sig under riksgenomsnittet. Trots osäkerhet kring pandemin med risk för ytterligare eller långvariga restriktioner är småföretagen positiva om sysselsättningsutvecklingen för de kommande tolv månaderna, med förväntningar om en kraftig uppgång.
- **Tillväxten i orderingången** har minskat under de senaste tolv månaderna. Tillväxttakten för orderingången är svagare än riksgenomsnittet. Prognosen för det kommande året är tydligt påverkad av den stora optimism som småföretagen har och visar på en mycket stark uppgång.
- **Omsättningstillväxten** i Jönköpings län har mattats av kraftigt de senaste tolv månaderna och tillväxttakten ligger under rikssnittet. Företagen förväntar sig dock en kraftigt ökad tillväxttakt under de kommande tolv månaderna.
- Länets nettotal för **lönsamhetstillväxten** har minskat stort under det senaste året. På ett års sikt förväntas lönsamhetens tillväxttakt i länets företag däremot öka kraftigt och i nivå med utvecklingen i landet som helhet.
- Företagen i Jönköpings län upplever något bättre **expansionsmöjligheter** jämfört med rikssnittet. I år anser 68 procent att de har goda utsikter att expandera, i riket som helhet är det 67 procent. Nio av tio företag i länet vill växa.
- Brist på lämplig arbetskraft är fortsatt det enskilt **största tillväxthindret**. Även svag efterfrågan av företagens varor och tjänster är fortsatt ett betydande tillväxthinder för dem.

KONJUNKTURUTVECKLINGEN I SVERIGE OCH NÄRINGSLIVET I JÖNKÖPINGS LÄN

Landets småföretag med 1–49 anställda har drabbats hårt av coronapandemin och tillväxten föll kraftigt både i Sverige och omvärlden. Att konjunkturen skulle vika kraftigt nedåt förutsågs dock i fjolårets Småföretagsbarometer. Årets undersökning visar att konjunkturindikatorn föll till minus 15 jämfört med fjolårets utfall på 37. Det är den lägsta nivån i barometerens 35-åriga historia och visar på en kraftig konjunkturförsvagning under det senaste året. Nedgången blev dock inte lika djup som företagarna befarade i fjol då konjunkturindikatorn förväntades falla till minus 20. Det är framför allt en mildare nedgång i ordergång och omsättning som dämpade fallet medan sysselsättningen utvecklades betydligt svagare än förväntat. Företagens uppfattning om konjunkturen har gradvis blivit mindre negativ under undersökningsperioden, som var veckorna 10–16. Detta innebär att konjunkturindikatorn steg under andra hälften av undersökningsperioden. I en delrapport vecka 13 noterades konjunkturindikatorn till minus 19, därefter har alltså uppfattningen om läget gradvis ljusnat om än från låga nivåer.

Tillväxtutsikterna för småföretagen ser betydligt mer gynnsamma ut än för ett år sedan. Framför allt gynnas de kontaktnära branscherna av den ökade vaccineringen mot covid-19 och på sikt färre restriktioner. Även finans- och penningpolitiken förväntas vara fortsatt stödjande under det närmaste året. Småföretagen förutser en kraftig konjunkturåterhämtning under de närmaste tolv månaderna efter ett dramatiskt år. Den samlade konjunkturindikatorn förväntas stiga till 89. Det är den högsta nivån sedan 2011 drivet av en ökad ordergång och omsättning, även sysselsättningen väntas ta fart igen efter att ha minskat under det senaste året.

De mest expansiva framtidsplanerna finns i de större företagen, fler än 20 anställda, där den förväntade konjunkturindikatorn noteras till 148 följt av 122 för företag med 5–9 anställda och 80 i företagen med minst antal anställda (1–4 anställda). Undersökningen visar också att företag som bedriver utrikeshandel (export och/eller import) är mer optimistiska än de som inte har någon kommersiell handel med omvärlden.

Näringslivet i Jönköpings län

Näringslivet i Jönköpings län består av företag inom olika verksamheter. En stor andel är verksam inom tillverknings- och tjänstesektorerna, särskilt industrinära tjänster och i olika underleverantörssegment. Det är ett av de mest industritäta länen i landet med många små och medelstora företag som i hög grad arbetar på en internationell marknad. Tillverkningsindustrin är central, både som arbetsgivare och som motor för export och handel. Utöver denna finns det en relativt varierad näringslivsstruktur i länet där kunskapsintensiva näringar är ett prioriterat område i den regionala utvecklingsstrategin.

Attraktivitet är en framgångsfaktor som lyfts fram i det lokala näringslivsarbetet. För att lyckas skapa en attraktiv region är det viktigt att värna dialogen med och inom näringslivet och stödja utveckling och tillväxt i befintliga företag. Detta inkluderar att stötta innovativa miljöer samt att öka samverkan mellan högskola och näringsliv för att stärka näringslivets framtida förutsättningar.

Figur 1 visar att de mindre företagen står för sysselsättningstillväxten i Jönköpings län. Även antalet sysselsatta i offentlig sektor har vuxit något under det senaste året.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Jönköpings län sedan 1990 (källa: SCB) ¹

¹ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas.

SMÅFÖRETAGSBAROMETERN – JÖNKÖPINGS LÄN

Konjunkturindikatorn

I Småföretagsbarometern redovisar vi Jönköping läns utveckling vad gäller sysselsättning, orderingång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet.

Konjunktoren för småföretagen i Jönköpings län försämrades dramatiskt 2008–2009 och konjunkturläget var då betydligt svagare än riksgenomsnittet. Från att 2007 ha nått ett värde på cirka 140, bottnade index hösten 2009 med ett värde på -67. Efter nedgången har länet haft en kraftig återhämtning och mellan åren 2016 – 2020 var konjunkturutvecklingen starkare än riksgenomsnittet (figur 2).

I 2020 års mätning var det sammanvägda nettotalet för konjunkturindikatorn i länet 69 och Jönköpings konjunkturläge var betydligt starkare än i riket som helhet, bara Värmlands län har en högre konjunkturindikator. Årets nettotal är -36 vilket visar på ett kraftigt försämrat konjunkturläge i länet under de senaste tolv månaderna, ett tapp på totalt 105 indexenheter. Jönköpings län placerar sig under rikssnittets nettotal -15 och har sitt lägsta nettotal sedan finanskrisen 2008 – 2009 (då -67).

I fjolårets rapport hade Jönköpings småföretagare låga förväntningar på det kommande året och förväntade sig en nedåtgående konjunkturutveckling till nettotalet -16. Utfallet blev dock betydligt lägre än företagens prognoser. Coronapandemin har pågått länge och slagit mycket hårt mot många företagare och branscher. Den stabila utveckling som länets företagare upplevde i fjolårets rapport bidrog sannolikt till att företagen överskattade prognoserna.

Efter mer än ett år med pandemin är företagens förväntningar för de kommande tolv månaderna mycket optimistiska. Deras sammanvägda prognoser för sysselsättning, orderingång och omsättning visar en kraftig uppgång till en konjunkturindikator på nettotalet 87. Motsvarande utveckling för riksgenomsnittet är ett förväntat nettotal på 89. Vaccineringen mot covid-19, fortsatta finanspolitiska stimulanser och en ljusare omvärldskonjunktur bidrar sannolikt till småföretagens optimism.

Konjunktoren beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

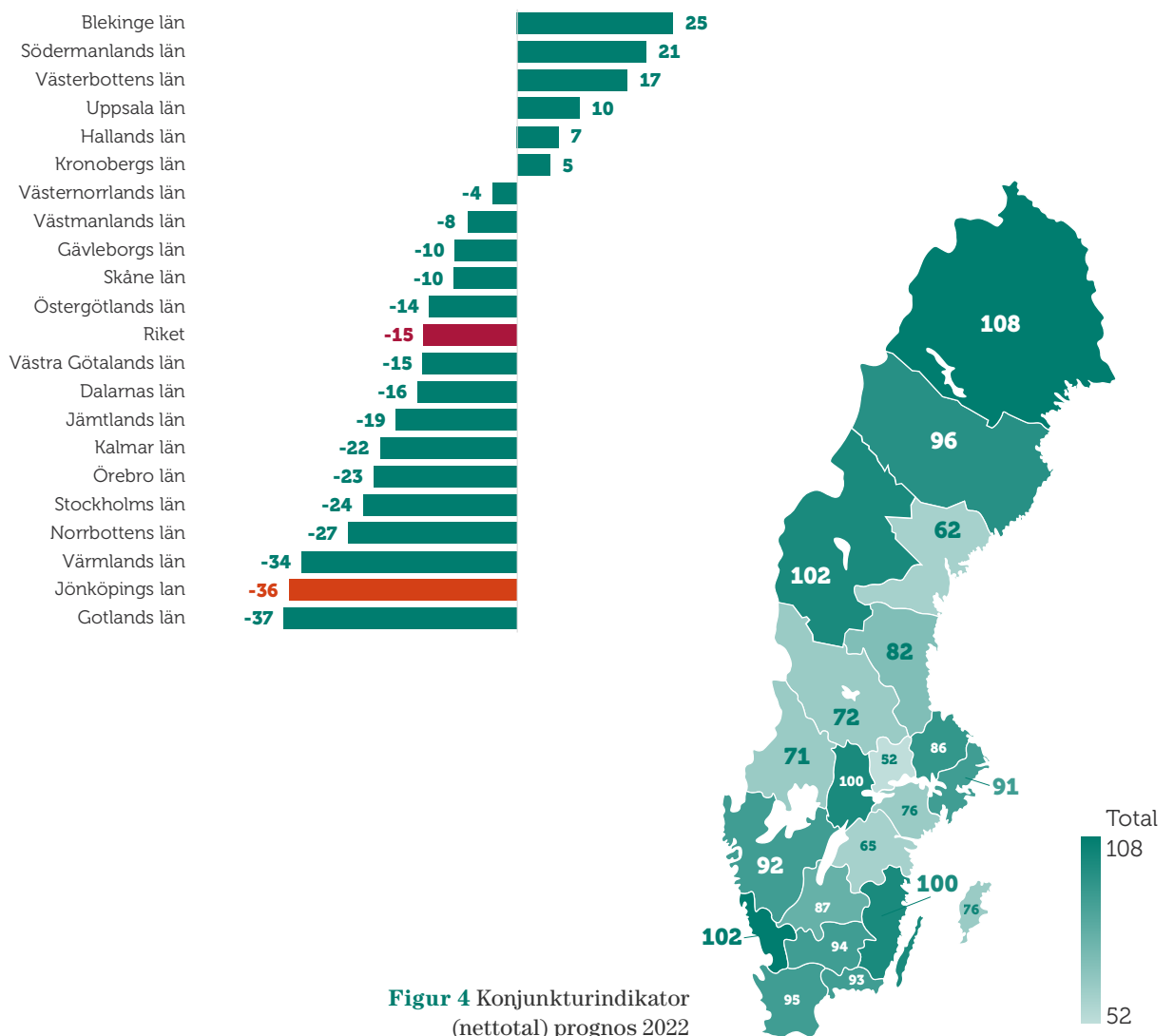
Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (nettotal) i Jönköpings län och riket 1995–2021

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (nettotal) 2021

Sysselsättning

Sedan 2016 har sysselsättningsutvecklingen varit starkare i Jönköpings län än för riksgenomsnittet. Denna trend har brutits i årets Småföretagsbarometer, där företagen haft en avmattad tillväxttakt under de senaste tolv månaderna. Totalt har 10 procent av företagen ökat sin personalstyrka medan 20 procent har minskat den. Detta resulterar i ett nettotal på -10, vilket ska jämföras med nettotalet 14 i fjol. Det är således en större andel företag som har minskat sin personalstyrka än andelen företag som har utökat den under det senaste året. Nettotalet för sysselsättningsstillväxten i Jönköping läns ligger därmed under riksgenomsnittets -4.

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett nettotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen, det vill säga att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

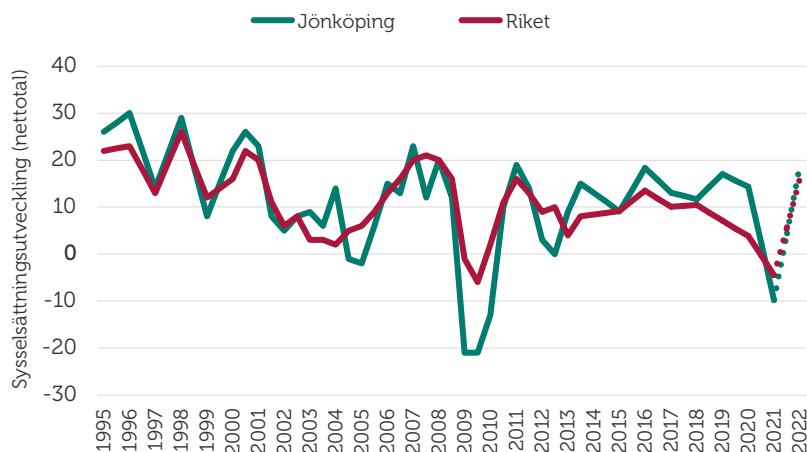
Utfallet blev en lägre tillväxttakt än vad företagen förväntade sig förra året, då deras prognos för det kommande året var att sysselsättningsutvecklingen skulle mattas av till ett nettotal på 7. Pandemin och efterföljande restriktioner för att minska smittspridningen har drabbat näringslivet hårt, särskilt besöksnäring och konsumentnära verksamheter men även industri- och tillverkningssektorn har upplevt stopp av produktion och leveranser till följd av coronapandemin, vilket har gett avtryck i småföretagens sysselsättningsutveckling.

Coronapandemin har slagit hårt mot småföretagen och krisen är ännu inte över, men nu ser de ljuset i tunneln. Trots osäkerhet kring pandemin med risk för ytterligare eller långvariga restriktioner för att begränsa smittspridningen är småföretagen positiva om sysselsättningsutvecklingen för de kommande tolv månaderna och tillväxttacken bland länets småföretag förväntas öka. Nettotalet förväntas hamna på 19, vilket skulle innebära en kraftig återhämtning av företagens sysselsättnings-tillväxt. I riket som helhet är förväntningar ett nettotal på 16.

Det kan vara värt att notera att småföretagens optimistiska anställningsplaner till viss del speglar den djupa kris som många av företagen befunnit sig i, med personalneddragning och permitteringar som följd. Optimismen i årets undersökning är därmed delvis en återgång till mer normala förhållanden, vilket innebär att anställningsplanerna till stor del kan tolkas som en återanställning snarare än nyanställning.

Sett till resultaten för hela riket framkommer att det inom såväl handel, transport, hotell och restaurang, som inom tillverkning och byggverksamhet finns en övervikt av företag som tror att sysselsättningen kommer att öka. De mest optimistiska sysselsättningsplanerna finns i företagen med 20–49 anställda, medan de minsta företagen med 1–4 anställda är något mer försiktiga. Resultaten visar också att småföretag som bedriver internationell handel är mer optimistiska om sysselsättningen. Dessa uppfattningar är sannolikt representerade även bland företagen i Jönköpings län.

Figur 5 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Jönköpings län och riket 1995–2021

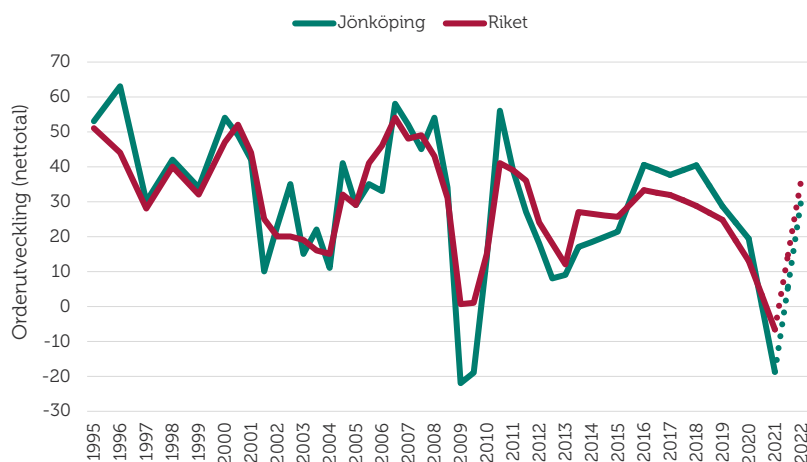
Orderingång

Orderingångens tillväxttakt i Jönköpings län har mattats av under de senaste tolv månaderna, från nettotalet 19 i fjol till -19 i år. Motsvarande nettotal för rikssnittet är -7. Totalt uppger 26 procent av länets företag att orderingången ökat, medan 45 procent sett en minskning. Andelen företag som haft en ökad orderingång är lägre än i fjolårets rapport, men det är framför allt den stora andelen företag som upplevt en minskad orderingång som drar ner nettotalet. Utfallet blev lägre än vad småföretagen förväntade sig i fjol, då det förväntade nettotalet för 2021 var -11.

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Prognosen för orderutvecklingen de kommande tolv månaderna är tydligt påverkad av den stora optimism som råder bland småföretagen och visar på en mycket stark uppgång. Bland företagen i länet tror 41 procent att deras orderingång kommer öka, medan 11 procent förväntar sig att den minskar. Det förväntade nettotalet för orderingången under de kommande tolv månaderna blir därmed 30. Motsvarande nettotal för rikssnittet är 36.

Figur 6 Orderutveckling (netttotal) i Jönköpings län och riket 1995–2021

Tackat nej till order

När tiden inte räcker till, om finansiering till nödvändiga investeringar eller personal saknas, kan många företag behöva tacka nej till order. I Jönköpings län har 36 procent av företagen tackat nej till order under det senaste året. Detta är en lägre andel jämfört med i fjol (41 procent) men något högre än riksgenomsnittets 33 procent.

Precis som för företag i övriga Sverige är den främsta anledningen att de redan har mer att göra än vad de hinner med. Av de företag som tackat nej till order anger lika stor andel som i fjol, 46 procent, detta som främsta anledning, jämfört med riksgenomsnittet på 51 procent.

Likt tidigare år, och i likhet med riket som helhet, är även arbetskraftsbrist en betydande anledning till att företagen tackar nej till order. Som vi kommer att redogöra för längre fram upplever många företag i Jönköpings län kompetensbrist som största tillväxthinder. Detta kan förklara varför arbetskraftsbrist i form av exempelvis kompetens- och matchningsproblematik samt att företagen redan har mer att göra än vad de hinner med anges som huvudorsaker till att de tackat nej till order.

Alternativet "annan anledning" kan exempelvis vara att lönsamheten inte är tillräcklig i uppdraget eller att det är brist på råvara eller materiel hos företaget för att möta uppdraget

Figur 7 Huvudorsaken till att företag har tackat nej till order under de senaste 12 månaderna

Omsättning

Omsättningstillväxten i Jönköpings län har mattats av kraftigt och ligger i år på nettotalet -8, jämfört med 35 i fjol och är något lägre än riksgenomsnittets -4. Årets undersökning visar att omsättningen har ökat hos 32 procent av företagen i länet samtidigt som den har minskat hos 40 procent under de senaste tolv månaderna.

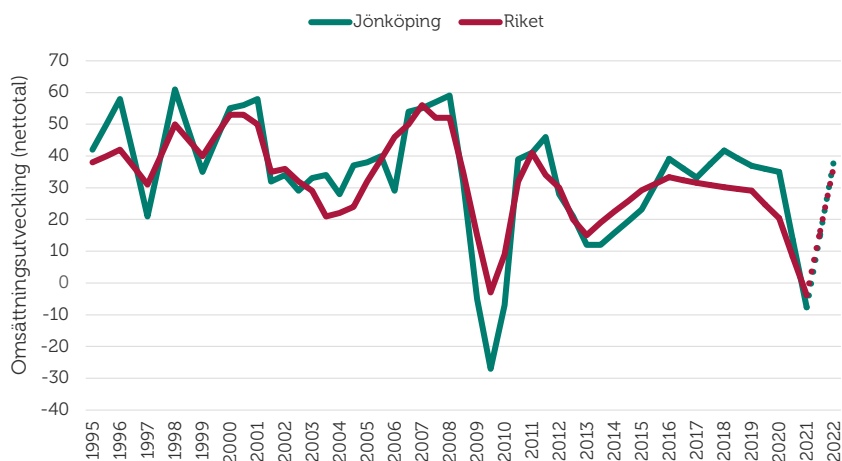
Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

När coronapandemin slog till under 2020 såg många företag att efterfrågan minskade snabbt på verksamheternas varor och tjänster. Detta avspeglades i företagens prognoser för det kommande året. I fjolårets rapport förväntade sig därför företagen en avmattad omsättningstillväxt under de kommande tolv månaderna med ett förväntat nettotal på -12. Med årets nettotal -8 blev nedgången dock lägre än vad företagen förväntade sig i fjol. Även inom omsättningsutvecklingen har företagen i länet sett en kraftigare nedgång till följd av att fler företag än förväntat haft en minskad omsättning.

Precis som för sysselsättningen och orderutvecklingen är prognosen för omsättningsutvecklingen de kommande tolv månaderna är mycket optimistiskt bland länets småföretag. Företagen tror på en stark uppgång där 49 procent av företagen förväntar en ökad ordergång, medan 11 procent förväntar sig att den minskar. Detta ger ett förväntat nettotal på 38. Motsvarande nettotal för riksnittet är 37.

Det ska dock påpekas att den förväntade omsättningsökningen sker från låga nivåer och det är för tidigt att bedöma hur mycket av omsättningsfallet i kronor räknat som kan återhämtas under det närmsta året. Osäkerhet kring smittspridningen kvarstår som en reell nedåtrisk i bedömningen.

Figur 8 Omsättningsutveckling (netttotal) i Jönköpings län och riket 1995–2021

Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter att växa genom investeringar och nyanställningar hänger delvis ihop med lönsamhetsutvecklingen. Figur 9 visar att Jönköping historiskt legat i linje med riksgenomsnittet vad gäller lönsamhetsutvecklingen, men med något högre toppar och djupare dalar vid vissa mätningar. I fjolårets rapport ökade lönsamhetstillväxten bland länets företag, men under det senaste året har lönsamheten fallit kraftigt för dem. Bland företagen i länet har 25 procent haft en ökad lönsamhet under året som gått, samtidigt som den har minskat hos 45 procent. Länets samlade netttotal för lönsamhetsutvecklingen minskar därmed från 27 i fjol till -20 i år. Nettotalet för rikssnittet är -4.

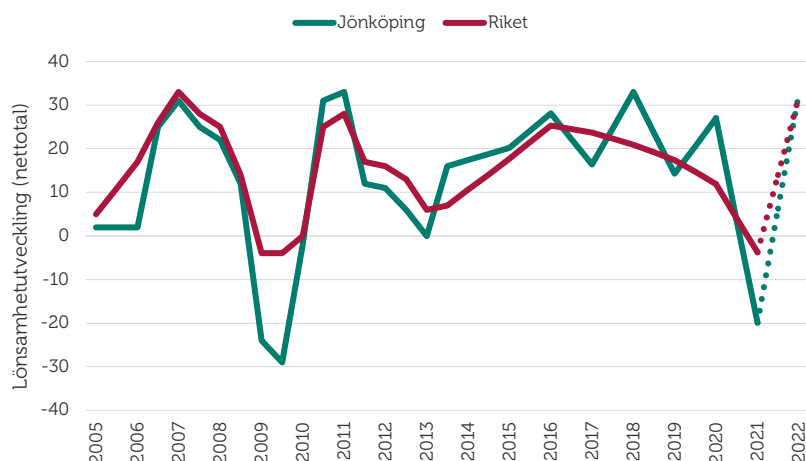
I fjolårets rapport hade småföretagen i länet låga förväntningar på lönsamhetsutvecklingen för det kommande året, sannolikt till följd av osäkerhet kring vilka effekter pandemin kunde komma att innebära för företagen. Prognosen var då en avmattad lönsamhetsutveckling till nettotalet -5. Utfallet blev därmed betydligt lägre än vad företagen i länet förväntade sig. Att utfallet blev lägre än prognosen beror framför allt på att en större andel än förväntat har haft en minskad lönsamhet i verksamheten.

På ett års sikt förväntas det sammanlagda nettotalet för lönsamheten bland länets småföretag öka till 32, vilket är i linje med riksgenomsnittets förväntningar. Bland företagen i länet tror 43 procent på en högre lönsamhet medan 11 procent tror att den blir lägre under det kommande året.

För riket som helhet finns det en bred samsyn om en förbättrad lönsamhet även på branschnivå. Såväl industri- som tjänstesektorn ser mycket positivt på utvecklingen det kommande året. Tjänsteföretag som påverkats stort av pandemin är positiva om utvecklingen framåt och inom hotell och restaurang, utbildning samt kultur räknar cirka hälften av företagen med förbättrad lönsamhet det närmaste året.

Även om den ekonomiska återhämtningen går snabbt är det troligt att företagens faktiska utveckling av lönsamheten kommer vara lägre än förväntat. Exempelvis kan kompetensbrist och priskonkurrens pressa lönsamheten och företagen tenderar att överskatta lönsamhetsutvecklingen. En svagare konjunkturutveckling till följd av kvarvarande restriktioner och smittspridning, ökade omvärldsrisiker och en ökande konkurrens kan bidra till att lönsamheten utvecklas mindre positivt än förväntat.

Figur 9 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Jönköpings län och riket 2005–2021

Företagens prisförväntningar

Företagens planer på eventuella prishöjningar ligger på en högre nivå än förra året. I länet förväntar sig 47 procent av företagen att deras försäljningspriser kommer att öka under det kommande året, vilket är högre än rikssnittet på 39 procent och högre än i fjol då motsvarande andel var 30 procent. I fjolårets rapport vek förväntningarna om prisutvecklingen brant nedåt, sannolikt till följd av småföretagens osäkra och försiktiga prognoser. Ett svagt konjunkturläge innebar svårigheter för dem att höja sina priser. Givet årets positiva prognoser och en utbredd förhoppning om återhämtning återgår företagens förväntningar till att deras försäljningspriser i hög grad kan öka. Endast 3 procent av företagen tror att deras försäljningspriser kommer minska, jämfört med 10 procent i fjol.

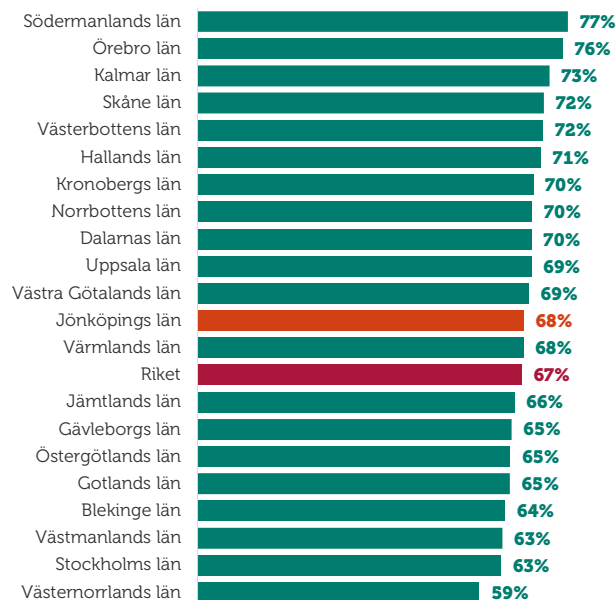
Det stigande resursutnyttjandet skapar förutsättningar för en uppgång i priserna samtidigt som det är rimligt att anta att kostnadstrycket kan stiga relativt långsamt.

I ett scenario med snabbare återhämtning kan det uppstå utbudsbegränsningar på grund av brist på personal eller problem med leveranser av varor. Detta som skulle kunna driva upp löner och priser. I ett scenario med långsammare återhämtning väntas företagen istället i större utsträckning hinna anpassa sysselsättningen och bygga lager för att kunna möta den mer långsamt stigande efterfrågan. Effekten av detta skulle då kunna bli lägre lönetryck och en lugnare prisutveckling.

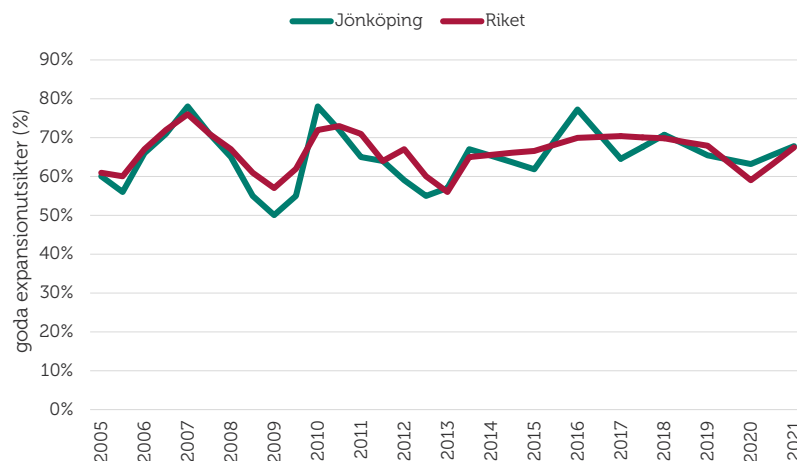
EXPANSIONSUTSIKTER OCH HINDER FÖR EXPANSION

Ett återkommande och glädjande resultat i Småföretagsbarometern är att småföretagen ser fortsatt goda möjligheter att expandera. Företagen i Jönköpings län upplever marginellt bättre möjligheter att växa framöver jämfört med riksgenomsnittet, 68 procent jämfört med 67 procent för riket som helhet, se figur 10. Samtidigt vill nio av tio företag i länet växa. I figur 11 ser vi att företagens expansionsutsikter, likt riksgenomsnittet, är uppåtgående.

Figur 10 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2021

Figur 11 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Jönköpings län och riket 2005–2021

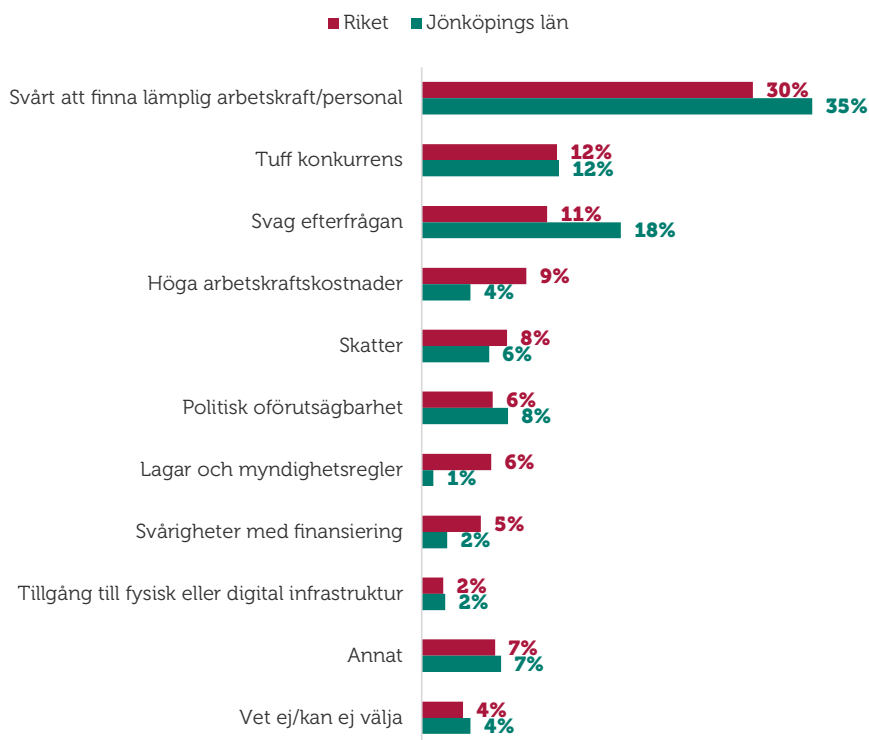

Det är relativt enkelt att starta företag i Sverige, men inte alltid lika lätt att få företaget att växa och bli framgångsrikt. Det finns många svårigheter och hinder som hämmar företagarnas jobb- och välfärdsskapande. Det gäller till exempel småföretagens konkurrenssituation, samt konkreta hinder som kostnaderna för att anställa och möjligheten att hitta nya medarbetare med rätt kompetens.

Det främsta tillväxthindret är bristen på lämplig arbetskraft, ett hinder som har ökat markant trots en svagare arbetsmarknad. I årets undersökning uppger 35 procent av företagen det svaret, vilket är en betydligt större andel än fjolårets 21 procent. Även tidigare mätningar bekräftar att svårigheterna att hitta lämplig arbetskraft utgör ett betydande hinder för tillväxt. Problemen med kompetensbrist och matchning på Jönköpings arbetsmarknad fortsätter därmed att vara betydande.

Det näst vanligaste tillväxthindret är svag efterfrågan, vilket 18 procent av företagen svarade. Detta är sannolikt en effekt av att pandemin lett till drastiskt förändrade konsumtionsbeteenden, som bidragit till att många företags produktion eller tjänsteutbud helt eller delvis upphört. Kopplat till detta kan vi se att politisk oförutsägbarhet har ökat sedan i fjol, med 8 procent av länets småföretag som uppger det som största hinder för tillväxt. Ovisshet kring restriktionernas varaktighet och andra beslut för att förhindra smittspridning har gjort det svårt för företagen att kunna planera sin verksamhet. Ett annat vanligt tillväxthinder är tuff konkurrens, vilket 12 procent av företagen uppger.

Figur 12 Tillväxthinder enligt företagen i Jönköpings län och i riket 2021 (procent)

SLUTSATSER

Coronapandemin har slagit hårt mot landets småföretag och krisen är långt ifrån över, men nu ser småföretagen ljuset i tunneln. Konjunkturläget i näringslivet har gradvis förbättrats under de senaste tolv månaderna men skiljer sig kraftigt åt mellan olika branscher. Industrisektorn går bra och får stark draghjälp från exporten och återhämtningen i omvärlden, medan konsumentnära verksamheter såsom handel, hotell och restaurang fortfarande i högre grad påverkas av restriktionerna och uppvisar en påtagligt svagare konjunktur och försämrad lönsamhet.

Småföretagsbarometern visade 2020, redan i inledningen av pandemin, ett kraftigt fall i konjunkturen. Hela 19 av Sveriges 21 län upplevde en svagare konjunktur jämfört med motsvarande mätning 2019. Samtidigt föll företagets förväntningar kraftigt för sysselsättning, omsättning och ordergång.

Årets Småföretagsbarometer visar att fjolårets dystra framtidsförväntningar till stor del har besannats. Konjunkturindikatorn, en summering av nettotalen för svaren om sysselsättning, omsättning och ordergång, har under den senaste tolv månadsperioden sjunkit till -15 bland Sveriges småföretagare som helhet. Detta är den lägsta nivån i Småföretagsbarometerens 35-åriga historia. Avmattningen i konjunkturen för småföretagen är utbredd och nettotalet för konjunkturindikatorn är lägre i samtliga län jämfört med i fjol. Endast sex län har en positiv tillväxttakt med ett nettotal över noll. Bland småföretagen i Jönköpings län är konjunkturläget på den lägsta nivån sedan finanskrisen 2008–2009.

När småföretagen blickar framåt är det emellertid med en ljusning i sikte. Företagen i Jönköpings län är mycket optimistiska om konjunkturutvecklingen under det kommande året, prognosen ger ett nettotal på 87. Detta är även högre än det historiska rikssnittet på nettotal 76. När småföretagens förväntan på sysselsättning, ordergång och omsättning vägs samman förutser det alltså en kraftig uppgång. I takt med vaccinering och sjunkande smitta kommer restriktionerna kunna mildras, vilket kan antas ge ytterligare skjuts till konjunkturen. Detta kommer i synnerhet att gynna de inhemska tjänstenärningar som påverkats mest av pandemi och restriktioner.

Sett till riket som helhet framträder att det inom såväl handel, transport, hotell och restaurang, som inom tillverkning och byggverksamhet finns en övervikt av företag som tror att sysselsättningen kommer att öka. Vaccineringen mot covid-19, fortsatta finanspolitiska stimulanser och en ljusare omvärldskonjunktur bidrar sannolikt till småföretagens optimism.

Oaktat småföretagens positiva sysselsättningsplaner kommer det att ta tid innan fler kan anställas. När verksamheten i småföretagen tar fart igen ökar normalt sett antalet arbetade timmar för befintlig personal först innan företagen väljer att nyanställa igen. Men det finns också en osäkerhet kring smittspridningen och restriktionerna som kan bidra till att många småföretag avvaktar med att nyanställa. Även fallande omsättning och pressad lönsamhet under det gångna året medför en risk att småföretagens resurser kan vara begränsade och deras sysselsättningsplaner därmed för optimistiska.

Pandemin har slagit hårt mot landets småföretag, men nu ser de ljuset i tunneln. Nu gäller det att ge Sveriges småföretag de bästa förutsättningarna för återstart. De mindre företagen och deras tillväxt kommer att vara nyckeln till Sveriges ekonomiska återhämtning efter pandemin.